

Wywiad z dyrektorem Departamentu Pożytku Publicznego MPiPS Krzysztofem Więckiewiczem

Rozmawia Wawrzyniec Pater, Eurodesk Polska

1. Tylko 16% młodych Europejczyków zdarza się pracować społecznie. Jak przekonać do zaangażowania w wolontariat 84%?

Inicjatywy, takie jak Europejski Rok Wolontariatu 2011, organizowane na poziomie ponadnarodowym, dają szansę na aktywizację młodych ludzi w tym zakresie. Staramy się planować działania w sposób pozwalający przyciągnąć uwagę tej grupy wiekowej, nie zapominając przy tym np. o seniorach. Mam tu na myśli m. in. Międzynarodowe Seminarium „Prawna rzeczywistość funkcjonowania wolontariatu w Europie”, Konferencje „E-wolontariat” przy współpracy Fundacji Moje Stypendium oraz szeroko rozumianą kampanię komunikacyjną ERW 2011, w tym EYV Tour 2011, uzupełnieniem kampanii będzie konkurs na projekty organizacji pozarządowych wpisujące się w krajowe priorytety ERW 2011. Oczywiście działania podejmowane na poziomie centralnym, chociażby przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, muszą być jedynie impulsem dla oddolnych inicjatyw obywatelskich czy też ich uzupełnieniem.

2. Wolontariat to priorytet polityki młodzieżowej UE. Jedna trzecia unijnych krajów posiada narodowe strategie rozwoju wolontariatu i prawo regulujące wolontariat. Połowa unijnych krajów realizuje programy, które mają zwiększyć popularność wolontariatu wśród młodzieży. A co Polska robi w tym zakresie?

Jeśli chodzi o prawo, wychodzimy z założenia, że powinno ono stanowić jedynie ramy działalności wolontariackiej, pomagać, a nie przeszkadzać, poprzez narzucanie sztywnych schematów czy też biurokratycznych wymogów. Dążenie do deregulacji powinno być szczególnie silne w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, które, z definicji, powinno funkcjonować poprzez oddolne inicjatywy społeczne. Zatem ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wydaje się być rozwiązaniem wystarczającym. Poza tym podczas konsultacji społecznych nowelizacji ustawy nie mieliśmy sygnałów, że potrzebne są poważne, zasadnicze zmiany.

Wolontariat jest także przedmiotem wsparcia kierowanego do sektora pozarządowego w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009-2013. Wprowadziliśmy w roku 2010 kryterium strategiczne, dzięki któremu projekty uwzględniające wsparcie i wykorzystanie

pracy wolontariackiej, uzyskują dodatkową punktację. W roku 2011 planujemy modyfikację tego kryterium.

Jeśli chodzi o perspektywę strategiczną, wolontariat jest uwzględniony w Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego 2009-2015, która jednakże przestanie obowiązywać w momencie wejścia w życie tworzonych obecnie dziewięciu strategii realizujących średnio i długookresowe strategie rozwoju kraju. Kwestia wolontariatu zaproponowana zostanie m. in. w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego i Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Tworzenie odrębnej strategii nie wydaje się być zatem uzasadnione, szczególnie w świetle trwających obecnie prac, mających na celu uporządkowanie dokumentów strategicznych, m. in. poprzez redukcję ich liczby. Powstanie zespół powołany przez Departament Pożytku Publicznego do opracowania dokumentu - *Długofalowa polityka w zakresie rozwoju wolontariatu w Polsce* w ramach działań Europejskiego Roku Wolontariatu 2011, która przyniesie szereg wytycznych i rekomendacji, które będą uwzględniane w planowaniu polityk publicznych w Polsce w latach kolejnych.

3. Pięć milionów młodych Europejczyków szuka pracy. Czy Europejski Rok Wolontariatu pomoże im ją znaleźć?

Oczywiście chcemy postrzegać wolontariat jako źródło kompetencji cenionych na rynku pracy, jako swoisty inkubator, pozwalający na kształtowanie cech związanych z etosem pracy, takich jak odpowiedzialność, sumienność, umiejętność współdziałania itp., ale także wiedzy i umiejętności praktycznych, związanych z wykonywanymi zadaniami, przekładających się na doświadczenie, cenione przez pracodawców. Będziemy starać się promować wolontariat oparty na wiedzy i umiejętnościach, pomagający się rozwijać, oczywiście nie tylko w sensie zawodowym. Nie bez znaczenia jest tu też nawiązywanie przez młodych ludzi sieci kontaktów, tworzenie więzi ze współpracownikami, czynne uczestniczenie w życiu organizacji.

Z drugiej jednak strony nie należy zapominać o drugim obliczu pracy wolontariackiej, będącej wyrazem altruizmu i prospołecznych motywów działania, stanowiącej wartość autoteliczną, kształtującą postawę prospołeczną i obywatelską odpowiedzialność, szczególnie u młodych ludzi.

4. Jak oceniają Państwo ostatnie zmiany w ustawie o wolontariacie? Na ile poprawiają one sytuację wolontariuszy i organizacji korzystających z pracy wolontariuszy?

Ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 28 poz. 146) wprowadziła zmiany, których potrzeba wyniknęła w toku prowadzonych konsultacji społecznych.

Pojawiały się wątpliwości co do relacji pomiędzy wolontariatem a pracą społeczną członków stowarzyszeń. Oba rodzaje działalności łączy wiele, przede wszystkim to, że wykonywane są nieodpłatnie. Różnią je natomiast regulacje dotyczące uprawnień osoby

wykonywającej te świadczenia. Nowelizacja przesądziła, że członek stowarzyszenia może również wykonywać świadczenia, jako wolontariusz, na rzecz stowarzyszenia, którego jest członkiem. Oznacza to, że te same czynności może wykonywać z tytułu członkostwa, jak i zawrzeć dodatkowo porozumienie wolontariackie. W takiej sytuacji członkowi stowarzyszenia jako wolontariuszowi przysługują uprawnienia wynikające z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (związane np. z bezpieczeństwem i higieną wykonywania świadczeń lub prawem do ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków). To strony decydują, czy potrzebują tej dodatkowej podstawy dla współdziałania. To postanowienie przesądziło dotychczasowe wątpliwości.

Kolejną istotną kwestią, jaką uregulowała ustawa, jest bezpieczeństwo wolontariuszy zagranicznych. Wprowadzono instrumenty ochrony wolontariuszy delegowanych na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna. W takiej sytuacji, rodzącej szczególne ryzyko dla zdrowia i życia wolontariusza, korzystający jest obowiązany zapewnić mu ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu.

Wskazano też na możliwość zapewniania wolontariuszom ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, w zakresie wykonywanych przez nich świadczeń. Wydatek taki stanowi koszt prowadzenia działalności statutowej organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 jako korzystających lub koszt korzystającego należącego do sektora finansów publicznych.

Warto pamiętać, że ostatnia obszerna nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie koncentrowała się na problematyce wolontariatu. Wprowadzone zmiany miały na celu doprecyzowanie stosunków pomiędzy korzystającymi a wolontariuszami, nie zaś ich gruntowną zmianę. Na etapie konsultacji społecznych nie wysuwano zresztą takich postulatów. Wydaje się zatem, że cel ten został osiągnięty. Oczywiście, można dyskutować nad dalszym udoskonalaniem prawa, jednak zawsze trzeba mieć na względzie cel, jakim powinno być ułatwianie podejmowania aktywności wolontariackiej, odformalizowanie stosunków prawnych (choćby poprzez nieobciążanie ich reżimem podatkowym), przy jednoczesnym zachowaniu równowagi z zapewnieniem wolontariuszowi niezbędnych uprawnień.

Uwaga! Przedruk, kopiowanie, skracanie, wykorzystanie tekstów (lub ich fragmentów) w innych mediach, w innych serwisach internetowych lub rozpowszechnianych w inny sposób wymaga zgody autora.

